

Asia: VN/16357/2020

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä

Laatukriteerikokonaisuus ja sen vaikuttavuus

Miltä laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa?

Hyvin ja perusteellisesti tehty selvitys laatukriteereistä. Tässä luodaan toimiva kehikko, jossa viranomaisien yhteistoimintaa voidaan parantaa. Toki jättää vielä aika paljon laadun määrittämistyötä organisaatioille. Yhteisen tiedon laadun tarkempi määrittäminen tukisi paremmin tiedon hyödyntämistä ja avaamista.

Osin näitä laatumittareita on jo otettu käyttöön Verohallinnossa, sillä näillä mittareilla on saatu näkymää tietovarantoihin. Jo nyt on ollut ajatuksia, että tätä laatumallia laajennetaan.

Laatukriteeristön käyttöönotto vaatii paljon joustavuutta, jotta mittariston käyttäminen on mielekästä erilaisissa operatiivisissa järjestelmissä.

Kuinka hyvin laatukriteerit ja mittarit tukevat yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista ja siitä keskustelemista julkishallinnossa?

Yleisesti laatukriteerit ja mittarit tukevat tiedon laadun tunnistamista julkishallinnossa. Huomioitavaa on, että laatukriteerit palvelevat tätä tavoitetta sitä paremmin, mitä yhdenmukaisempia ne ovat.

Kysymykset kuten: miten mitataan, kuinka usein jne. paljastavat, että laatukriteeristön käyttöönotto eri viranomaisten mittarien parametrisoinnille johtaa usein tulkintaeroihin mittaustuloksissa.

Missä yhteyksissä laatukriteeristön mukainen yhteinen tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely tukisi julkishallinnon tiedon hyödyntämistä ja avaamista?

Eryteisesti tiedon jakamisen tilanteissa viranomaisten välillä. Näistä erityistapauksena voisi pitää ns. tietokeskittymiä, joissa joku viranomainen kerää ja ylläpitää ensisijaisesti tietoa myös muiden viranomaisten käyttöön.

Tietovarannon omistajan määrittely julkisen sektorin tasolla laadun vastuullisena toimijana on tärkeää.

Miten hyvin laatukriteeristö ja mittaristo toimisi tiedon laadun parannuksen tukena pidemmällä tähtäimellä?

Ensi tilassa tiedonvaihto on ykköskohde kriteeristölle. Pidemmällä tähtäimellä keskiöön voi nousta viraston sisäinen näkökulma. Tällöin yhteismitallinen näkymä auttaa johtamista, helpottaen mm. tavoiteasetantaa.

Tiedon käyttäjän tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien kokonaisuus vaikuttaa tiedon käyttäjän näkökulmasta?

Kokonaisuus näyttää hyvältä. Eräs tunnistettu käyttäjäkunta ovat analyytikot. Heillä mittaristo edistää työn tekoa, mm. mallien painotuksissa. On huomioitava, että laatumittarit antavat tärkeää tietoa tiedon jatkokäytön tueksi. Operatiivisessa työssä laadulla on aivan erilaisia vaatimuksia, kuin vaikkapa tieteellisessä tutkimuksessa (esim. otoksien osalta).

Tuottaako se riittävän kuvan yksittäisen tietoaineiston laadusta sen käyttäjän tueksi?

Kokonaisuus tuottaa riittävän kuvan tietoaineiston laadusta. Toki käytännössä näin laajan mittariston sisäistäminen loppukäyttäjältä vaatii aikaa, mikä on ennakkoehto mittariston antamalle tuelle työn osalta.

Tiedon tuottajan tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon avaamisen yhteydessä vaikuttaisi tiedon tuottajan näkökulmasta?

Eryteisesti laajamittainen käyttöönotto vaatisi resurssointia ja johdon tukea valtiohallinnon tasolla. Myös asianmukainen motivointi työhön edistää käyttöönottoa.

Toimintaa vaarantavia laatumittariston tuloksia ei saa julkaista, vaan ne salassa pidettäviä lain nojalla. Näistä esimerkkinä "valvonnan kattavuus" -tyyppiset mittarit. Jotkin laatukriteerit mittaavat, toimitaanko vallitsevan lakisäätelyn mukaan (Esim. Tiedon linkaaren hallinta), ja niissä poikkeamia ei pitäisi lähtökohtaisesti olla.

Mitä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon tuottajan näkökulmasta edellyttäisi?

Käyttöönotto vaatii erillistä resurssointia, niin laaja ja monimuotoinen kokonaisuus mittaristo on. Laatukriteeristö ei ole täysin automatisoitava, joten jatkuvassa toiminnassa pitää olla tarvittavat resurssit laatutarkkailuun. Mittariston käyttöönotosta aiheutuu siis hallinnollista taakkaa.

Toisaalta pidemmän päälle voi käydä niin, että ymmärrettävyyden ja sanaston mittarit tuottavat parempia kuvauksia loppukäyttäjän tueksi. Tällöin viraston ei tarvitse neuvoa niin paljon tiedon jatkokäyttäjiä, mikä voi tuoda pitemmällä aikavälillä säästöjä toimintaan.

Laatukriteeristön ja mittariston hallinta

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi laatukriteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tärkeimmät tehtävät?

Tärkeä tehtävä on palautteen kerääminen laatukriteeristöstä. Laatutyö tarvitsee tahon, joka seuraa ja kehittää laatukriteerejä eteenpäin havaitun tarpeen mukaan.

Minkälaista tukea ja koordinaatiota odotat tältä taholta?

Tärkeimmät tukitehtävät ovat yhteiset koulutukset ja seminaarit sekä vastaavat tilaisuudet, joissa viraston henkilöstöä koulutetaan käyttämään mittareita, ja samalla yhtenäistetään mittariston käyttöä. Yksi koottu julkaisualusta mittaristosta valtiohallinnossa toisi lisäarvoa mittariston jalkauttamisen yhteydessä.

Millainen verkostotoiminta edistäisi laatukriteeristön ja mittariston käyttämistä ja kehittämistä parhaiten?

Edellisessä vastauksessa esitettyjen toimien lisäksi myös vapaamuotoinen laatufoorumi voi helpottaa laatukriteeristön käyttämistä ja kehittämistä. On tärkeää, että mittaristoa käyttävät tahot saavat vuorovaikutuksellisissa prosessissa käsitellä mittaristoon kohdistuvia kehittämistoimenpiteitä.

Sanastotyön edelleen edistäminen omassa verkostossa helpottaa mittariston sovittamista erilaisissa viranomaisissa (esim. miten toimipaikka määritellään eri viranomaisissa).

Alakangas Tarja
Verohallinto - Tuotehallintayksikkö